

Romano hangos

15re

ROMSKÝ HLAS – ČTRNÁCTIDENÍK ROMŮ V ČESKÉ REPUBLICE

ROČNÍK 15 • ČÍSLO 11 • VYŠLO 16. ZÁŘÍ 2013

zprávy

LIBEREC – Ministerstvo vnitra zaregistrovalo Romskou demokratickou stranu. Jako její vůdce vystupuje Miroslav Tancoš, předseda někdejší Romské demokratické sociální strany, kterou v roce 2011 Nejvyšší správní soud rozpustil kvůli nedodaným finančním zprávám. Nová strana bude podle Tancoše ve volbách usilovat o rovné příležitosti pro všechny, nejen pro Romy. Údajně jí jde o zvýšení zaměstnanosti, sociální politiku pro nejnižší postavené vrstvy občanů a důstojný život.

KOŠICE – Koncem srpna vyzvala Evropská komise k bezodkladnému stržení betonové zdi postavené v tomto městě, aby oddělila místní Romy od ostatních obyvatel. Košícký primátor připustil, že zeď byla postavena nelegálně a vznikla z iniciativy bývalého starosty tamní městské části. Bariéra odděluje sídliště Luník VIII od převážně Romy obývaného Luníku IX.

BRNO – Průzkum agentury SANEP v září uvádí tyto volební preference stran v Jihomoravském kraji, kde tradice a struktura osídlení hrají do karet lidovcům více než jinde a kde obvod Brno-město přináší vyšší zisky zeleným: ČSSD 28,5 %, KSČM 14,3 %, KDU-ČSL 12,3 %, ODS 9,4 %, TOP 09 9,3 %, SPOZ 5,1 %, Úsvit 5,0 % a Strana zelených 4,1 %.

(www.romea.cz, LN, kh)

Projekt MRK získal Cenu Nadace ERSTE

BRNO – Muzeum romské kultury (MRK) uspělo v konkurenci téměř 2 000 projektů z 13 zemí Evropy. Na slavnostním vyhlášení mezinárodní Ceny Nadace ERSTE obdrželo ocenění za spolupráci při sociální integraci znevýhodněných osob.

Cena zahrnuje i finanční odměnu, kterou může muzeum použít dle svého uvážení, dále profesionální dvouletou PR podporu či možnost účasti na vzdělávacích seminářích pro neziskové organizace. Do finále postoupilo 136 projektů, které již musely vykazat konkrétní výsledky – efektivitu, inovaci, udržitelnost či reálný integrační dopad projektu. MRK se probojovalo do finále s projektem nazvaným Komplexní práce se sociálně znevýhodněnými romskými dětmi a jejich rodiči a následně získalo i ocenění.

Program se snaží ukázat, že při podpoře dětí, rodin a také škol lze sociálně znevýhodněné děti integrovat do nesegregovaných základních škol, a tím vyvracet hlavní argumenty státem nedostatečně nastaveného vzdělávacího systému. Myšlenka na vznik projektu vzešla z dlouhodobých zkušeností muzea s prací s romskou komunitou v Brně-Zábřovicích, jejíž obyvatelé se potýkají s chudobou a špatnou úrovní bydlení i hygienických podmínek. Program tohoto typu tak umožnil romským dětem ze sociálně vyloučeného prostředí navštěvovat jakoukoli základní školu hlavního vzdělávacího proudu. Děti za-

pojené do projektu zprvu docházely do škol blízko svého bydliště, vyrůstaly v prostředí bez kontaktu s majoritní společností a ukončovaly školní docházku předčasně a bez dalšího navazujícího vzdělání. Během programu byla dětem poskytována podpora ve formě mentoringu, tutoringu (doučování), nákupu školních pomůcek, příspěvku na školní akce, dopravu a stravu. Problémy působilo to, že rodiče mnohdy opomíjeli vzdělání svých dětí kvůli nedostatku informací. Měli také problémy pomáhat svým dětem s mimoškolní přípravou, což je mj. zaviněno jejich nedostatečným vzděláním (většina rodičů z lokality absolvovala pouze praktickou školu). Z těchto důvodů tvořila nedílnou součást projektu i práce s rodiči dětí, a to formou skupinových workshopů, snažících se zvýšit aktivitu rodičů.

„Segregaci romských dětí ve vzdělávacím systému v lokalitě Brno-Zábřovice ovlivňuje řada faktorů. Víme, že tento problém nemůže být zcela vyřešen, ale chceme naším projektem dokázat, že je možné, aby děti z této oblasti úspěšně navštěvovaly a dokončily školy mimo vyloučenou lokalitu,“ říká k výsledkům projektu Petra Bandouchová z MRK a dodává: „Mám velkou radost, že většina dětí, se kterými jsme v projektu spolupracovali (bylo jich celkově 42), stále navštěvuje nesegregované školy, chodí na mimoškolní doučování a snaží se být ve škole úspěšnými.

Martina Zuzaňáková, pracovníce PR Muzea romské kultury, jde převzít cenu Erste, Vídeň, 2013.
Foto: Archiv Nadace Erste

Právě velká snaha dětí mě osobně motivuje k další práci. Díky projektu jsme také navázali lepší spolupráci s rodiči, kteří teď více motivují děti k dalšímu vzdělávání a osobnostnímu rozvoji.“

Projekt probíhal od roku 2008 a byl financován nadací Roma Education Fund. V současnosti pokračuje dál, avšak v omezené formě. Cílem zůstává mj. změna vzdělávacího systému jako takového, což je podporováno i jednáním na úrovni ministerstev i lokálních autorit.

Sylva Sulaimanová
pracovnice PR agentury Weber-shandwick, spolupracující s MRK

z obsahu

Co rozhodne volby?

Karel Holomek o českých stranách
strana 3

Kterých politiků si vážíte

Anketa o romských osobnostech
strana 4, 5

Marian Dancso z Lomu

Co a jak řeší romský zastupitel...
strana 7

Lubomír Greň: Zasáhnout dřív, než se něco stane...

Foto: Městská policie Karviná

Karviná se snaží předjet některým kriminálním činům takříkajíc „v předstihu“, tedy ještě než se stanou. A to i s pomocí asistentů prevence kriminality. Podrobnosti nám k tomu sdělil Lubomír Greň, který má prevenci kriminality na starosti u městské policie v Karvině.

Proč jste se rozhodli projekt romského asistenta rozjet zrovna v Karvině?

Projekt Asistent prevence kriminality (APK) jsme začali uskutečňovat po výzvě ministerstva vnitra. V Karvině v současnosti pracuje celkem deset asistentů na plný pracovní úvazek a jsou zaměstnání u Městské policie Karviná. Vysoká kriminalita trápí městskou část Karviná-Nové Město. Právě tam vykonávají svoji činnost APK. Převládá zde majetková trestná činnost, tím myslím zejména krádeže a vloupání, násilná trestná činnost a lichva. Zde se také často setkáváme s problémem, kdy v jednom bytě žije vysoký počet nepřihlášených osob.

Dalo by se podrobněji rozvést, jaká vypadá náplň práce romského asistenta? Co se od něj očekává, do jakých konfliktů a rizik se může dostávat?

APK přispívá k ochraně a bezpečnosti osob a majetku, vykonává pochůzkovou činnost v určené lokalitě s cílem snížení rizika páchaní trestné činnosti, přestupků a zvýšení bezpečnosti v lokalitách.

Spolupracuje s příslušným strážníkem, provádí dohled nad dodržováním čistoty na veřejných prostranstvích, dohlíží na dodržování pravidel občanského soužití a obecně závazných vyhlášek a nařízení města.

V době školního vyučování dohlíží na bezpečný přechod přes cestu dětí u základních škol. Nejčastější konflikty APK řeší s podnapilými a zfetovanými osobami, kde hrozí jejich fyzické napadení, ale hlavně dobrým slovem, asistent se snaží možný konflikt odvrátit. Zatím se nestalo, že by byl APK fyzicky napaden.

Reagují na tuhle aktivitu lidi v Karvině pozitivně? Jak Romové a jak Neromové? Zaznamenal jste třeba i negativní reakce, a pokud ano, s jakými argumenty?

APK během svého působení získali důvěru mnoha lidí žijící v problémové lokalitě. Obyvatelé se obracejí se svými různými problémy na APK. Řeší se každý problém a lidé jsou s prací APK spokojeni.

Přispívají tím ke zlepšení kvality života obyvatel a ke zvýšení pocitu bezpečí. Nerozlišujeme, jestli se jedná o Roma nebo Neroma. Negativní reakce dosud nebyly zaznamenány.

Bude Karviná v tomhle projektu pokračovat, případně ho rozšiřovat?

Statutární město Karviná hodlá pokračovat v tomto projektu i v dalších letech, neboť má své opodstatnění a přispívá ke zlepšení bezpečnosti obyvatel města, a o to nám jde v první řadě.

Ptal se Pavel Pečinka

zprávy

BUDAPEŠŤ – Maďarský soud počátkem srpna vyměřil doživotní tresty třem násilníkům, kteří útočili na romské osady a přitom zabili šest lidí včetně čtyřletého chlapce. Čtvrtý z mužů stráví za mřížemi 13 let. K tragédií došlo 22. února roku 2009 ve vesnici Tatárszentgyörgy. Útočníci zapalovali domy Romů, a když z nich jejich obyvatelé vybíhali, dostali se do palby přímo před namířené hlavě.

PRAHA – Nejméně jeden žák v každé třídě je potenciální extremist. Ukázal to dvouletý projekt autorů Dany Gabalové a metodičky Jany Skácelové. Oba autoři navštěvovali žáky vyšších ročníků základních škol a kladli jim otázky z programů politických stran. Vyšlo najevo, že názory žáků bývají už v 6. nebo 7. třídě silně zakořeněné.

HAGEN – V tomto městě začal jeden z posledních procesů s nacistickým zločincem. U soudu stanul bývalý člen jednotek SS Siert Bruins kvůli vraždě nizozemského odbojáře Alberta Klaase Dijkema v září 1944. Spolu s dalším nacistou Augustem Neuhauserem odvedli odbojáře do odlehleho průmyslového komplexu a tam ho zastřelili. V Nizozemí přezdívali Bruinsovi pro jeho krutost bestie z Appingedamu.

(www.romea.cz, LN, kh)

Na tábořském Time Outu bylo živo

TÁBOR – Sdružení Cheiron T pořádalo od 19. do 23. srpna již po osmém Time Out – program pro romské děti ze sociálně znevýhodněného prostředí. Akce, která se i letos uskutečnila v Blatnici, se zúčastnilo patnáct dětí. Program navázal na celoroční působení pracovníků Cheironu a přispěl k prohloubení vztahu s klienty, na němž se dá v budoucnosti stavět. Podstatným rysem pobytu byl také pracovní rytmus, kdy se střídají jednotlivé aktivity a celková pravidelnost, která je mnohým dětem z důvodu sociokulturního handicapu vzdálena.

Text a foto: Petra Basíková
pracovnice sdružení Cheiron T

Aby školáci našli svou cestu

BRNO – Se začátkem nového školního roku se opět naplno rozbíhají aktivity pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami, které vyrůstají v sociálně vyloučených lokalitách Brno-střed a Brno-sever.

Příprava předškoláků, doučování, rozvoj počítačových dovedností, kariérové poradenství a další vzdělávací aktivity jsou pro děti zdarma otevřeny v rámci projektu „Najdi svou cestu“, který zajišťují organizace DROM, romské středisko, a Ratolest Brno, ve spolupráci s partnerskou školou ZŠ a MŠ Brno, Křenová 21. Do aktivit se od dubna 2013 zapojilo už 212 dětí i jejich rodičů. Pro děti bude v průběhu celého školního roku připravena celá řada aktivit, které probíhají souběžně v Nizkoprahovém zařízení pro děti a mládež DROM a Nizkoprahovém klubu Pavlač Ratolesti Brno.

„Zpravidla největší zájem mají děti o počítačovou učebnu s lektorem. Zejména u starších dětí se zaměřujeme na nácvik praktických dovedností jako je vyhledávání na internetu, práce s e-mailem nebo textovým editorem. Oblíbenou aktivitou je také doučování, nejčastěji mají klienti zájem o procvičování matematiky, českého jazyka a angličtiny,“ řekla Věra Růžicková, vedoucí Nizkoprahového klubu Pavlač Ratolesti Brno.

Jana Běhalová
pracovnice PR sdružení Ratolest, Brno

Sdružení Salinger pomáhá s bydlením

HRADEC KRÁLOVÉ – Občanské sdružení Salinger nabízí klientům čtyři „sociální byty“. Správu bytů a systematickou práci s ubytovanými zajišťují terénní sociální pracovníci Komunitního centra Amaro Phurd-Pražská. Problémy s bydlením řeší sociální pracovníci pracující s rodinami téměř každý den. Při společné snaze najít pro rodinu odpovídající bydlení se však často setkávají s diskriminací z důvodu etnické příslušnosti, s problémy získat ubytování pro mladé rodiny s dětmi, neúplné rodiny či vícedětné rodiny. Zájemce o byt musí podat žádost a přidělení bytu podléhá přísně nastaveným kritériím. Po získání bytu je rodina vázána aktivní spoluprací s terénními sociálními pracovníky, kteří spolu s rodinou nastavují plán, jehož konečným cílem je osamostatnění rodiny.

Rodiny mohou byt obývat maximálně dva roky. Do té doby by si měly za pomoci sociálních pracovníků najít vlastní bydlení.

Miroslava Vtípilová
vedoucí střediska Amaro Phurd – Pražská

Na letní tábor u Nedvědice děti jen tak nezapomenou

BRNO – Muzeum romské kultury na konci léta pořádalo tradiční letní akci pro děti, které celoročně docházejí do muzea na doučování. Tentokrát na čtyřdenní letní tábor spolu s dvěma muzejními pedagožkami vyrazilo dvanact dětí, jedna maminka a čtyři dobrovolníci.

Tábor se uskutečnil na skautské základně v Chlébském nedaleko Nedvědice, v krásném prostředí Vysočiny. Hlavním motivem tábora bylo hledání egyptského pokladu s věhlasným dobrodruhem Indiana Jonesem. Sám hrdina děti požádal, zda by mu pomohly najít poklad v jedné z egyptských pyramid. Na začátku výpravy za pokladem bylo třeba prokázat, že účastníci tábora jsou zdatní archeologové – museli tedy dokázat, že se vyznají v historii, archeologických vykopávkách, že jsou fyzicky zdatní i že se dokážou domluvit cizími jazyky. Následovala neméně náročná část, kdy bylo zapotřebí zvládnout egyptské hieroglyfy a vyluštit tajné šifrované zprávy.

Během pobytu si děti zahrály spoustu veselých i fyzicky náročných her, zúčastnily se stezky odvahy, navštívily pravé egyptské kasino a utíkaly před mumiemi při noční hře. Nešlo však jen o hry – děti pomáhaly s přípravou jídla, umývaly nádobí a uklízely základnu. Dokázaly, že se o sebe umí postarat, i když je maminka daleko. Součástí tábora byla i neúspěšná výprava na hrad Pernštejn, který bohužel nebyl dobyt kvůli špatné-

Stavba pravé egyptské pyramidy, skautská základna Chlébské, 2013

Luštění hieroglyfů, skautská základna Chlébské, 2013

mu počasí. Děšť, i když vydatný, dětem ani vedoucím náladu nepokazil.

Předposlední den byla v jedné ze šifrovaných zpráv objevena pyramida s ukrytým pokladem. Archeologové tedy museli přesvědčit egyptské úřady, aby jim vydaly povolení k hledání ve vzácné archeologické lokalitě. I přes náročné přemlouvání (děti se musely nazpaměť naučit mnoho informací o pyramidách, aby prokázaly svou odbornost) jim povolení bylo vydáno. Poslední ráno našeho pobytu se tak poklad mohl začít konečně hledat. Po zdolání náročného lesního terénu bylo nutné zahájit výkopové práce a najít truhlu s pokladem.

Nejúspěšnějším lovcem pokladu se stal Pepík Horváth (nejmladší člen výpravy), který poklad zakašpáný v zemi objevil. Poté si děti poklad spravedlivě rozdělily a nastal čas odjezdu. I přes dešť se tábor vdařil a už se těšíme na další ročník.

Na závěr bychom chtěli moc poděkovat mamince Kátě a dobrovolníkům. Bez jejich vydatné pomoci

Hrdý nálezce egyptského pokladu, skautská základna Chlébské, 2013

bychom letní tábor v tak pohodové atmosféře opravdu nezvládli.

Text a foto: Petra Bandouchová
a Julie Svatoňová
pedagožky MRK

Skupina dětí poté, co dorazila na egyptské tržiště, skautská základna Chlébské, 2013

Jak vypadala pohádková noc s králem Artušem

TÁBOR – Poslední prázdninový čtvrtek se děti navštěvující Klub pro mladší v Cheironu staly součástí legendy o svatém grálu. Nahlédly tak do raného středověku a doby rytířské.

Na základě Merlinova proroctví se děti vydaly na hrad Camelot, aby nabídly své služby králi Artušovi. Cestou však musely získat jméno Artušova otce (Uther Pendragon), které bylo vstupním heslem na Camelot. Díky dobré spolupráci s Housovým mlýnem proběhla první část naší hry právě zde, v prostorách středověkého mlýna. Děti byly přivítány u kulatého stolu králem Artušem a vyzvány, aby splnily sedmero rytířských ctností, které

musel každý rytíř ovládat. Po splnění všech disciplín král Artuš děti slavnostně pasoval na rytíře kulaté-

ho stolu. Poté je vyslal do světa za svatým grálem.

Petra Basíková

pracovnice sdružení Cheiron T

Šok dvakrát za den celkem stačí

Strana zelených (SZ) se dlouhodobě profiluje jako proromská. Proto jako Rom tento politický subjekt sleduji celkem pozorně již léta. Strana rovných příležitostí (SRP) je vnímána celospolečensky jako romská. Předseda je Rom, jeho místopředsedové jsou Romové, Výkonný výbor je podle posledních informací stále z valné většiny tvořen Romy. Jejich aktivity, sic omezené na každoroční projevy v Letech u Písku a přítomnost na demonstracích, jsou více méně etnicky vyprofilované. Takže chápu ten náhled společnosti na SRP jako na stranu romskou. No, a jak jsem již uvedl, já, jako Rom musím, chtít nechtít, zaměřit svou pozornost na spolupráci těchto dvou subjektů. Tím se nechci dotknout konkrétních lidí, a to zejména Romů. Považuji totiž za přínos, když se Romové v této zemi angažují ve všech sférách politiky. Od komunálu po parlament. Všude bychom se měli snažit vypracovat a mít své zastoupení.

V první řadě jsem překvapen, že Strana zelených nejde do voleb s hnutím Změna. Vyjádření na oficiálním webu strany zní, že přes intenzivní jednání obou stran se bohužel nepodařilo dosáhnout dohody. Hlavním důvodem je prý časová tíseň do předčasných voleb a blízkost termínu podání kandidátek. Pro zástupce Změny bylo údajně obtížné nabídnout kandidáty ve všech krajích. Takže dedukuji, v důsledku oznámené spolupráce se SRP, že tato romská politická strana dodala kandidáty ve všech krajích včas. Informaci o této spolupráci jsem dostal v sobotu a hodně mě překvapila.

Navic někdy ten den (myslím na tom brněnském zasedání strany SZ) padlo oznámení o dlouhodobém vyjednávání mezi SRP a SZ, takže časový pres nemohl být v tomto případě důvodem k nějakému podivně vyhlížejícímu výstupu z této dohody. To mě potěšilo, a nechal jsem se na chvíli unést. Představoval jsem si, jak bude předjednáno, budou místa volitelná, nebo bude dostatek míst na vykroužkování, prostě hlavou se mi honila spousta věcí. Paritní zastoupení na kandidátkách v divokých regionech (Ústí, Ostrava). V Ústí nad Labem volitelná místa do trojky atp.

Těch krajů je 14 včetně Prahy. Kandidátka má mezi dvaceti až třiceti místy. Takže od pasu střelím 300–350 míst na všech kandidátních listinách SZ dohromady. Tahle předvolební koalice nejspíš nebude v duchu paritního zastoupení (nevím proč by nemohla být, ale jsem již předem skeptický). Ačkoliv mám

dojem, že hnutí Změna šlo do vyjednávání o předvolební koalici se SZ nejméně se 100–150 potenciálními kandidáty. Neočekávám od Strany rovných příležitostí záznaky, ale člověk nikdy neví. Tak doufám, že snad i s tou stovkou začali vyjednávat SRP lavírovat, hned od začátku. Sto z celkového počtu? To není moc, jedna třetina, ale nejspíš to vyjednávání nebylo dostatečně asertivní ze strany SRP. Vzhledem k tomu, že mám celkem vhléd dovnitř tohoto subjektu, tak na vyjednávače nesázím a spokojím se s 30 kandidáty (dva na každou kandidátku) a předem nadávám na neschopnost. Dohodu o spolupráci vnímám jako závazek k určité formě partner-

ství. V takovém případě očekávám férové jednání na jedné straně, schopnosti a důraz na skutečnou participaci na straně druhé. Jsem já to ale dilino, moje vystřízlivění přichází velice záhy.

V pondělí to dostává zásadní a ostrý rys, už po ránu mám několik telefonátů. Zasvěcení jsou tajemní, ale kuloárově sdělený počet členů SRP na kandidátkách SZ mě zmrazuje. Mnou odhadovaná a znechucením poplivaná třicítka kandidátů je zbožné přání. Ono jich nebude ani 14, ačkoliv volebních krajů 14 je. Hnutí Změna došlo na to, že ty své kandidáty Straně zelených nedodalo včas do všech 14 krajů. No nic. To, co zlomilo vaz hnutí Změna, se u spolupráce Strany zelených a Strany rovných příležitostí nijak neřeší. Takže sedm míst z 350 pro SRP, všechna nevolitelná. To znamená, že nebude ani polovina všech kandidátek disponovat jménem straníka SRP. Nevím, jak by se k tomuto postavil jiný předvolebně koalici partner, ale mám pocit, že spolupráce vypadá jinak.

Nehodlám nějak osočovat SZ, mám tam spoustu přátel a vnímám tento politický subjekt jako jediný, který má k Romům kladný vztah již léta letoucí. Romové jsou pravidelně na kandidátních listinách této strany a jsou to pochopitelně stra-

nici, kteří něco dokázali a jsou pro stranu přínosem. Jejich romská národnost je tak nějak třešničkou na dortu. Nejsem proto nijak odvázaný z toho, že je letos těch Romů na kandidátce SZ víc než obvykle. Považuji to za normální. Chování a přístup k Romům, tak jak to předvádí tato politická strana, považuji prostě za normální. A pokud to je unikát na tuzemské politické scéně, tak to svědčí o politické kultuře obecně a dává to spíš vizitku nenormálnosti těm ostatním. Pro mě jsou zelení prostě takoví, mám je zafixované takto, a tak se nedívám. Navíc si myslím, že ti „zelení“, které znám osobně, nejsou žádní pokrytci. A tím, že bych jejich přístup k Romům celkově označil za nenormální, bych je spíše urazil, než potěšil.

Takže, nemám potěšení z toho, že letos je těch Romů na kandidátce Strany zelených o něco více, ačkoliv mi spousta lidí říká, že bych jej mít asi měl. Paradoxně mě totiž šokuje ta skutečnost, že ačkoliv těch Romů je na kandidátkách SZ víc než kdy jindy, tak jich je ve skutečnosti méně, než by se slušelo za těchto okolností.

Co je ale nejvíce alarmující, právě v souvislosti s touto situací, je skutečnost, že mi je doporučeno, abych byl navíc vděčný za to, že Romové dostali takový prostor, a nekritizoval něco tak zásadního. Vděk a blažený úsměv mi je nejspíš zapotřebí. Za tím, jak to dopadlo, bych měl prý vidět historický úspěch a velkou poctu. Pardon, ale to prostě nemohu. Nemohu v záchvatu nemístné euforie tančit a zpívat z plných plic. Spíše se zamyslím nad tím, proč být vděčný a proč se radovat z neschopnosti. Nepochybně právě tento vděk, ruku v ruce s neschopností vyjednávat, stojí za výsledkem, který mě netěší.

Nemůžu v tom, že Romové ze Strany rovných příležitostí jsou na nevolitelných místech a v nehorázně tristním počtu zastoupení na kandidátních listinách hrstky krajů, vidět úspěch. Romové si v této zemi navykli být vděční za vstřícnost, být vděční za rovnoprávný přístup, být vděční za poskytnutou příležitost atd. Zvykli jsme si na to dokazovat svému okolí, že zrovna my konkrétně máme právo na to mít práva. Všichni jsme šokováni z toho, když nás někdo zvedne nahoru a dává nám to, co nám jako občanům této země a partnerům náleží. Šok z příležitosti námi zasloumá a my nemáme najednou dech na to vzpřimit se. Ono se to snad jednou změní.

Drahomír Radek Horváth

Psáno pro blog na www.aktualne.cz a pro Romano hangos

komentář

Volby rozhodne sociální problematika

KAREL HOLOMEK

Zkusme se podívat na strany kandidující do Parlamentu a udělejme si spolu názor, jaké nádeje do nich můžeme vkládat.

Největší ambice má ČSSD, která volby vyhraje asi velkým rozdílem. Její předvolební sliby – zlepšit sociální postavení občanstva – zní lákavě. Ale mohly by být cestou do pekel, a to i pro ty, pro něž jsou takto slova především určena. Jde o to, jestli český stát na to všechno má. Nepříjemné je, že uvnitř ČSSD působí zástupy rozbíječů v podobě „páté kolony“, milci páně prezidenta Zemana a jeho manýr, kterých se za půl roku jeho funkce projevilo až moc. Manýr, které nesvědčí demokracii. Rozbíječi budou mít na svědomí snížený volební úspěch ČSSD. Známe je všechny dobře a budeme mít možnost jejich činnost sledovat pozorně. Moje rada: ČSSD volit, když už nemáte nikoho jiného.

Druhá pozice patří asi KSČM s odstupem nejméně 15 % hlasů od soc. dem. Moje rada hned a bez obalu: nevolit! Nezavili se svého zločinného programu z minulosti a nebudou mít možnost cokoliv ovlivňovat v rámci exekutivy. Pravda: budou závažím na vahách při různých rozhodnutích, což jim dodává sílu a peníze. Ale to by nikomu z nás nemělo být po chuti.

Pravděpodobně se stejným výsledkem jako KSČM se umístí ODS a TOP 09. ODS je pravicovou a ještě k tomu bývalou vládní stranou. Lec-cos dobrého se jí podařilo, budme spravedliví. Jenže taky mnoho nespravedlivého.

To měly na svědomí i jiné strany v koalici, které už stojí mimo volební boj, ale také TOP 09. V ní stojí za podporu předseda této strany a její tvář Karel Schwarzenberg. Je velkým přítelem Romů a jistě může pro ně hodně učinit i neformálně. Problémem zůstávají další členové „topky“, jejíž nejznámější tváří je bývalý ministr financí Miroslav Kalousek. Při znám se jako racionální člověk, že jeho sklon ke tvrdým finančním opatřením není možno odsuzovat, když člověk tuší, v jak špatné finanční kondici náš stát je. A to jistě je. Takže i s Kalouskem by nebylo úplně od věci TOP 09 volit.

Pak tu jsou malé strany s šancí překročit 5 % hranici a dostat se do parlamentu. Jmenuju nejdřív ty, které se neodvažují volit, máte-li aspoň trochu povědomí o tom, co se děje v politice. Je to Úsvit s Tomio Okamuro, který nám radí, abychom si my Romové zřídili vlastní stát a abychom se tam, případně do Indie, všichni vystěhovali!

Pak je to SPOZ-Zemanovci. To není ovšem sebevědomá strana, nýbrž jakýsi spolek milců páně prezidenta Zemana a co ten řekne, to platí. Už ten název je varující! Náš pan prezident je značně nevyzpytatelná osoba a neví se, co by od něj bylo možno očekávat. Tady jednoznačně: nevolit!

Pak by přicházeli v úvahu Zelení a ty bych radil: volit! Je to naše krevní skupina.

Objevuje se tu ANO úspěšného podnikatele Andreje Babiše. Chce nové poměry a nové politiky. To není špatné. Překvapuje tu podpora Babiše od důvěryhodných politiků: Zlatušky (bývalý rektor Masarykovy univerzity a senátor) a Stropnického (herec a diplomat). Jejich podpora a tím i strany ANO nemusí být hanbou. Stropnický říká, že do tohoto programu dá hercnu (srdce) a charakter! To je pěkné! Budiž – volte, když chcete.

Poslední zmiňuji KDU-ČSL. Jejich předsedou je Pavel Bělobrádek a je to strana, která má jistě dobré úmysly i program. Chci zapomenout na jejich někdejšího předsedu a stále člena Jiřího Čunka. Ten Romům rádně zatopil. Pan Bělobrádek, jistě v dobrém úmyslu, pronáší rázná prohlášení o sociálních dávkách, plnění povinností pro nepřizpůsobivé (už to!), což může znít rozumně. Ale když to slyším, vidím, že je to jen klíšé spíše než rádné znalosti skutečné situace. Když to Bělobrádkovi odpustíte, volte lidovce!

Tak co, milí voliči, Romale. Vykašlete se na to letos, nebo ne? Když už tak volte novou romskou stranu tam, kde bude kandidovat. S vědomím, že se nedostane do parlamentu, ale vy ukážete, kam směřují vaše sympatie a co byste si přáli. Tu stranu reprezentuje Miroslav Tancoš z Nového Boru.

Letos se říká, že opět není koho volit. Ale vidíte, že přece jen někoho lze i s rozmyslem vybrat. A nemusí to být zrovna jen protestní hlas, jak se říká.

To, co jsem tu napsal, berte jako přehled v nepřehledné situaci politických stran. A má doporučení, koho volit či nikoliv, jen jako doporučení člověka, který se politickou situací dlouhodobě zabývá. Nic více a nic méně!

Diskuze – kniha návštěv
www.srnrm.cz/cz/guestbook.htm

Příběh o romské dívce navržen na cenu Japan Prix 2013

PRAHA – Krátký film režisérky Kamily Zlatuškové Dávej pozor! o devítileté romské dívce, která se potýká s problémy ve škole, byl jako jediný český zástupce nominován na Japan Prix 2013.

Film již získal hlavní cenu za nejlepší český populárně-vědecký snímek na mezinárodním festivalu Academia Film Olomouc. Kamila Zlatušková natočila film Dávej pozor! v roce 2012. Příběh Janičky je součástí první české časosběrné docusoap ČT Ptáčata, která byla v roce 2011 nominována na prestižní CIVIS European Media Prize.

Reprízu seriálu a nové díly z druhé série budou moci diváci České televize sledovat na ČT2 každý týden od 15. září. V tvůrčí skupině kreativní producentky Kamily Zlatuškové nyní také vzniká koprodukční hraný film s romskou tematikou Koza.

Kamila Zlatušková natočila pro ČT společně s Ladislavem Cmíralem první českou docusoap Ptáčata aneb Nejsme žádná béčka, která v roce 2011 získala cenu úřadu vlády v kategorii Čin roku.

Alžběta Plívová
mluvčí České televize, Praha

Blíží se volby, proto jsme se zeptali převážně Neromů, jejichž zaměstnání má k „romským tématům“ blízko:

Kterých romských aktivistů či politiků si vážíte? A jak zvýšit jejich vliv?

Michal Šebela

redaktor České televize, Brno

V podstatě si vážím každého a každé, kdo se věnuje práci s Romy. V této době to pomalu začíná být hrdinstvím. Právě jsem dočetl rozhovor se Sri Kumarem Vishwanathanem. Přesně identifikuje problémy a varuje před vzrůstajícím rasismem. Plně s ním souhlasím. A romští politici či zastupitelé? Správně cílená otázka – žádného/žádnou neznám a to je ten problém! Jsem pro kvóty pro menšiny do obecních zastupitelstev. Jistě, je na místě námitka, že budeme proťžovat lidi podle rasy, podle barvy kůže (Romy, Vietnamce, Ukrajince, atd.). Jenže majorita tyto lidi podle barvy kůže diskriminuje, tak jim na začátku musí podle barvy kůže i pomoci.

Barbora Antonová

redaktorka webu www.zitbrno

Nejdůležitější aktivisté jsou podle mě ti „obyčejní slušní Romové“ (když použiju tu nesnesitelnou floskuli), kteří se nenechávají otrávit atmosférou ve společnosti a navzdory veškerému tomu otevřenému i latentnímu rasismu se snaží ze svých dětí vychovat vyrovnané, sebevědomé a vzdělané osobnosti. A nemyslím ani, že by romští zastupitelé a politici potřebovali nějakou podporu – úplně by stačilo přestat se na ně dívat jako na nějakou raritu nebo anomálii. Chtěla bych doufat, že až podobnou anketu budete dělat za deset dvacet let, bude samotná otázka znít stejně divně, jako kdybyste se ptali, jak podpořit brýlaté politiky.

Matěj Stropnický

zastupitel Strany zelených, Praha

Určitě bych zmínil Jozefa Mikera, Čeňka Růžičku, Draho-míra Horvátha, Ivanku Mariposu Čonkovou a také Kumara Vishwanathana. Je jich více, nerad bych někoho opomněl, ale tohle jsou lidé, které jsem si vybavil jako první. Jako Strana zelených jednáme o tom, že bychom některé z nich pozvali na naše kandidátky do nadcházejících sněmovních voleb.

Martin Fendrych

redaktor časopisu *Týden*, Praha

Obdivuji a vysoce si cením německého novináře, publicisty, překladatele, protestanta Markuse Papeho, který žije v Česku. Mluví výborně naší řečí a celá léta pomáhá Romům. Nebojí se.

David Oplatek

ředitel Občanské poradny, Brno

Ze seniorské generace romských aktivistů a politiků si vážím zejména skupiny obrozenců kolem Muzea romské kultury – Karla Holomka, Gejzy Horvátha nebo Ignáce Zimy. Z mladší generace si můj respekt zasluhují například bruntálský podnikatel Josef Baláž nebo středočeský romský koordinátor Cyril Koky a samozřejmě Vojta Lavička. Silná je dle mého soudu generace dvacátníků a třicátníků. Sleduju zde například Lucii Horváthovou, Alicu Herákovou, bratry Bangovy – Patrika a Radka, Davida Tišera, Richarda Samka. A samozřejmě existuje spousta Romů, kteří se neangažují v politice, ale jde o respektované osobnosti a vzory ve svých oborech a ve svých rodinách. Těch sportovců, podnikatelů, muzikantů nebo řemeslníků by bylo možné vyjmenovat spoustu.

Adam Richter

student, Praha

Jen v rychlosti: Romské aktivisty a zastupitele žádně jménem neznám, politiky se zájmem o romskou otázku, kteří by to nějak silně prezentovali, také ne. Podle mě by zájem vzbudil někdo, kdo by přišel s realistickým řešením celé té věci, v tuhle chvíli by ho to katapultovalo na výsluní. Špatné je, pokud se někdo vyhraňuje jen proti Romům a svaluje na ně všechno. Ale stejně špatní jsou aktivisté, kteří se bezohledně bijí „za práva Romů“ a přitom Romům nepřičítají žádnou odpovědnost za to, co se děje. Pokud někdo přijde s kompromisem, myslím, že si toho lidé všimnou.

Petr Minařík

šéfredaktor nakladatelství *Větrné mlýny*, Brno

Úplně přesně nevím, kdo je Rom a kdo Rom není, ba dokonce ani netuším, jak se to dá nebo nedá zjistit, nicméně je mi to fuk. Vážím si obecně lidí, kteří se věnují svému okolí, dokonce mi ani nevadí, když se někdo přiznává k latentnímu rasismu, protože je myslím na správné cestě s tím něco udělat, těmto myslím by bylo třeba pomoci. A pak bych podal pomocnou ruku všem těm neonacistům, protože jejich postavení a situace musí být velmi nezáviděníhodná, když tolik křičí o pomoc. Už jenom ten jejich oděv, hesla a nápad, s těmi se musí pracovat, protože toto utrpení mladých bojovníků za národ je pravděpodobně nesnesitelně bolestivé. Jinak znám pár lidí, kteří něco někde píšou a líbí se mi to. Cení si Romana Křištofa, že je ne-sentimentální. Saši Uhlové za jazyk textů a nápaditost. Líbilo se mi, když byla ministryní paní Džamila, už proto, že nepocházela z české kotliny ani moravského úvalu, měla zvláštní eleganci, která obecně té problematice chybí. A rád odjakživa mám Karla Holomka, myslím, že je to poctivý muž. Je někdo z nich Rom? Nevím a zjišťovat to nebudu.

Uznávám Holomka, Mikera...

Nesmírně si vážím celoživotní činnosti Karla Holomka, který má vždy jasno a pevně si za svými slovy stojí. Podle mne jde o největší současnou, veřejně činnou romskou osobnost. Obdivuji také Jožku Mikera z Krupky, který vedle běžného aktivismu, který se týká neona-

cistických a dalších demonstrací, hledá lidem práci a stará se o mladé kluky, aby nežili na ulici.

Velmi si vážím si Ivanky Mariposu Čonkové, která pomáhá lidem na hranici sebeobětování. Ve chvíli, kdy extremisté pochodují ulicemi, ona dodává lidem sílu – společně s dalšími pořádá akce s kulturním pořadem, diskusí, programem pro děti atd.

Aktivně si v poslední době počínají i Margita Rácová a Alici Heráková z Brna. Totéž se týká i Jana „Johnnyho“ Čonky a některých dalších pražských aktivistů. Nadějným aktivistou je Imrich Horvát z Ost-ravy, který se účastní organizování protirasistických akcí. Až získá více zkušeností, mohl by se stát jedním z uznávaných romských lídrů. V politice zatím nevidím důstojné nástupce skvělé generace romských

lídrů, která za Romy hovořila v 90. letech.

Tyto lidi je především třeba podporovat přímo – tedy pomáhat jim v tom, co dělají pro druhé. Taková pomoc má největší cenu, slovní podpora je sice také dobrá pro duši, oni ale potřebují síly pro konkrétní konání na mnoha místech České republiky.

Pomoci se dá i nepřímou: Zasiláním finanční podpory, zveřejňováním pozvánek na akce či přímou účastí na nich. Důležité je i zastání se těchto (a dalších) lidí na veřejnosti proti útokům, které proti nim vedou nejen extremisté. A samozřejmě: velmi potřebné je konzistentní vystupování proti rasismu jako takovému, které dává aktivistům vědomí, že v tom „nejsou sami“.

František Kostlán

redaktor webu *Romea*, Praha

Víc efektivity a profesionality...

V angličtině se říká „Action speak louder than words“ (skutky jsou víc než slova). Na to jsem myslel, když jsem dostal přání od Romano hangos napsat o tom, koho z romských aktivistů si nejvíce vážím a jak bych je podpořil v politice.

Myslím, že není důležité, koho si zrovna vážím já. Pracoval jsem v různých místních (romských) projektech – a viděl jsem tam spoustu aktivních Romů. Pracovali nejen aktivně pro sebe, pro svou rodinu, ale pro komunitu, kde žili. Například Viktor z romské osady u Žehry, na Slovensku. Velmi aktivně s námi spolupracoval na zlepšení života lidí z té osady. Do politiky

se, předpokládám, nedostane – protože skoro neuměl psát. Ale pro svou komunitu byl k nezaplacení.

Naopak – potkal jsem se i s romskými „aktivisty“ (pozor, uvozovky), kteří měli jediný cíl: dostat se do politiky. Nejde jim o lidi, o komunitu, ale o vlastní zájmy. A neváhají jít proti zájmům Romů, proti zájmům komunity, pokud z toho mají vlastní úspěch. Nebudu uvádět jména – ale každý ví, o jakých typech „politiků“ (pozor, zase ty uvozovky!) mluvím.

Takže vážím si každého, kdo ukazuje, že to s aktivismem myslí vážně. Ne něco dělá. Podporuje komunitu. Dokáže posunout vlastní

zájmy na druhé, třetí, čtvrté místo. Takové lidi bych i podpořil, kdyby chtěli nastoupit do politiky. Sice s váháním – protože dnešní stranické a politické prostředí může pokazit i toho nejlepšího člověka. Bohužel.

A jak konkrétně bych mohl já někomu pomáhat v politické kariéře? Využil bych toho, co umím – škollil bych. V efektivní komunikaci. V sebe prezentaci, ve schopnosti mluvit před lidmi. V umění působit přesvědčivě a profesionálně – nejen mezi Romy, kteří už dotýčeného znají z toho, co udělal pro ně a s nimi, ale i (spíš hlavně) mezi lidmi, kteří ho neznají. Aby takového aktivistu (nebo aktivistku – samozřejmě!) volili nejen Romové, ale i „gadžové“.

Peter Mulder

škollitel/lektor na volné noze, provozovatel stránek www.mulder.cz, Brno

Vážím si Herákové a Kostlána

Vážím si Alicy Herákové nebo Františka Kostlána, ale jistě by se našli další. Obdivuji jejich osobní nasazení a vytrvalost, prostřednictvím které se zasazují o nabourávání etnických stereotypů a mediálních klišé. Podílí se tak na odsamozřejměmování rádob samozřejměmého a otevírají prostor pro vybudování nového typu multikulturní solidarity, které je v ČR málo. Jako ilustraci jejich projektů lze zmínit např. organizaci Ghetto festu nebo psaní článků. Co se týče zvýšení vlivu podobných osobností v politice (a ve

veřejném prostoru vůbec), univerzální model nebo recept zřejmě neexistuje. Základem by asi měla být medializace jejich činnosti, ideálně nejen ve specializovaných médiích a v rámci neziskového sektoru, ale i v mainstreamovém tisku. Je to jeden z nejdůležitějších nástrojů, kterým je možné pozvolna rozpouštět strnulá klasifikační schémata, měnit sociální očekávání a otočit směr současného, netoleranci prodchnutého diskurzu.

Martina Dobrovolná

socioložka, Brno

www.romea.cz

Informační portál o všem, co se děje ve světě Romů.

O aktivismu Romů se nepíše

Abych byla upřímná, tak nejhorší bylo, že jsem musela dost přemýšlet, než jsem si nějaké vybavi-

la. To není ale vina oněch aktivistů, ale v prvé řadě hlavních médií. Ta o aktivismu nepíše a když, tak pouze v negativním duchu. V tomto smyslu jsem byla ráda za blogové příspěvky, které psala Alice Heráková. Myslím, že právě novináři v hlavních médiích by měli romský aktivismus podpořit. Proto si velmi vážím práce Kamily Zlatuškové. Celkově by podpora větší nové společnosti měla být důležitější a systematictější, aby romská populace věděla, že za sebou má nemalou část inteligence odborné veřejnosti. Tyto skupiny by spolu měly více viditelně spolupracovat. V roce 2011 jsme se s Wailem Kha-

zalem a Václavem Peclem skrze iniciativu „V Brně neonacisty nechceme“ právě o to snažili. A to, že úsilí nakonec vedlo k blokadě prvomájového pochodu extremistů, jsme považovali nejen za úspěch, ale i za dobrý příklad takové systematické spolupráce.

Vzhledem k tomu, že politika a vzdělání spolu souvisejí, je nejvyšší čas, abychom se o romské historii, tradici a o současném neutěšeném stavu učili už od prvouky. O základních znalostech o romštině nemluvě. Měla by se najít strana, která toto prosadí.

Anna Durnová
působí na Vídeňské univerzitě

Pavel Rytíř

ekonom, pracovník společnosti Ortex, Hradec Králové

Přestože ve Straně pro otevřenou společnost, která navazovala na Občanské hnutí, jsme menšinovou problematiku považovali za důležitou, já sám nemám žádnou, ani pozitivní ani negativní, zkušenost s Romy. U nás v Hradci Králové se uplatňuje princip občanský přece jenom lépe než princip majorita-menšina. Vliv v politice si romští představitelé zvýší asi jenom „drobnou prací politickou“ uvnitř politických stran a hlavně v komunální politice (začít se dá i účastí v komisích a výborech, tam lze také i trochu lobbovat). Společnost by mohla pomoci – kdyby opravdu chtěla – třeba větší medializací pozitivních příkladů z této oblasti.

Jakub Michálek

místopředseda Pirátů, Praha

Mezi Piráty není ve zvyku rozlišovat podle barvy pleti. Ani to při komunikaci přes Internet nedává smysl. Když už to ale takhle chcete slyšet, tak jsme jako strana dali dohromady několik příkladů lidí, jejichž aktivity na místní úrovni si vážíme: aktivista Jozef Miker z Krupky, Ivan Koky – předseda neziskovky v Plzni, Bára Bočková a Štefan Horváth ze sdružení Květina Duchcov, performerka a politická aktivistka Ivanka Mariposa Čonková, romský kněz Vojtěch Vágai. Romům však pomáhají i další, jako jsou určitě Míra Brož z Ústí nad Labem nebo původem Ind Kumar Vishwanathan.

Myslím, že je dobré si připomenout příznivý fakt, že všichni tito lidé jsou součástí společnosti v naší zemi a naslouchat jim. Z pohledu legislativy bych však kvóty ani jiné podobné opatření nezaváděl, nicméně bych stále kladl důraz na dlouhodobá řešení, tj. všeobecně dostupné vzdělání a možnost např. zvláštních stipendií pro osoby z komunit ohrožených sociálním vyloučením.

(pp)

Oceňuju Kumara Vishwanathana

Přiznám se, že mnoho romských aktivistů neznám a romského zástupce přímo mezi politiky snad ani jednoho. Myslím, že jejich absence ve všeobecném povědomí není způsobena pouze občanskou nečinností romské komunity, ale také mediální selekcí, ke které u nás dochází. Nejčtenější tištěná a nejsledovanější televizní média, která se poslední roky povážlivě bulvarizují a vulgarizují, nepovažují zprávy o romských aktivistech a celkově pozitivní zprávy z romské komunity za čtenářsky atraktivní.

Naopak podléhají představě, že čím víc rozmáznou zprávy o nezákonném a společensky nepřijatelném chování, ke kterému v romské komunitě skutečně ne zřídka dochází, tím víc se zavděčí majoritní obci, kde převažuje ať už apriorní, nebo z generalizované zkušenosti vycházející negativní postoj k romské minoritě. Dělal tak v důsledku nepřímou kampaň různým organizacím a platformám, jejichž jediným politickým programem jsou zdegenerovaný nacionalismus a mezirasová nenávisť.

Vždy mi znovu vyrazí dech, když se některý z dnešních rádoby patri-

otů zaštití jedním z našich obrozenců, nebo prvním československým prezidentem TGM, aby zneužil jejich konstruktivní a svobodomyslný nacionalismus s cílem naplnit nezadatelné právo na sebeurčení pro své nesnášenlivé výkřiky volající po destrukci a upření práv určité skupiny obyvatel. Abych vyloženě neutekl z otázky, přestože některé jeho závěry považuji za přemrštěné, vážím si práce a odhodlání Sri Kumara Vishwanathana.

Romské aktivisty a aktivity usilující o konstruktivní řešení problémů soužití s romskou komunitou jako řadový občan nejsnáze pod-

poříme tak, že budeme sledovat i alternativní média, kde už je paleta zpráv a komentářů o romské komunitě výrazně pestřejší. Nemám zde nutně na mysli nějaké zapadlé internetové blogy. V mých očích píše o romské problematice věcně například týdeník Respekt, který přitom kope první ligu české žurnalistiky.

K navýšení počtu romských zástupců v politice a posílení jejich vlivu pak vede cesta skrze nastartování občanského života v romské komunitě. Tím mám na mysli na jedné straně přijetí a respektování základních pravidel společenského soužití a na druhé straně vědomí svých práv a možnosti jejich prosazení. Toto nastartování má dva nezbytné předpoklady – občanskou vzdělanost Romů, která je k takovému životu povede, a ochotu většinové společnosti Romy, kteří začínají žít občanským životem, přijmout. Naplnění prvního předpokladu je úkolem především pro nás, kteří pracujeme ve školách, naplnění druhého pak úkolem pro nás všechny.

David Němeček
sociální pedagog na Základní škole Osmec, Brno

Znáte partu United Gypsy Crew?

Je mi sedmnáct a mám tři sourozence: dvě sěgry a bráchu. Vašek pracuje v obchodním domě jako vedoucí směny kamerového systému. Sestra Lucie je na ZŠ asistentkou. Druhá sestra Alena teď nemá zaměstnání, vrátila se do ČR ze zahraničí a práci si hledá. Já sama teď dělám na střední škole obor aranžérka. Nejvíce mě baví praktická část, navíc jsem navštěvovala kurz angličtiny. Letošní prázdniny jsem strávila s rodiči v Anglii. Tam mám sestřenky, se kterými si rozumím už od malička. Poznala jsem tam spoustu nových přátel.

Nedávno jsem se přes facebook seznámila s jednou kapelou. Jde o fajn kluky, kteří si na nic nehrajou, jsou prostě sami sebou. Jméno kapely je United Gypsy Crew, používají zkratku UGC. Patří k ní Richard Karol, hraje na bicí a rapuje, pak David Šamko, ten zpívá, a Marek Jano, který kromě zpěvu hraje na bicí. Kluci jsou z Prahy ze Žižkova. Dva jsou Romové a jeden je poloviční Rom. Měli už celkem 23 vystoupení. Svoje věci zkoušejí podle času a potřeby. Teď spíš pracují na nových klopech. Plánují vydat album s názvem První krok.

Žádné sponzory zatím nemají, ale pokud by se nějaký našel, byli by velmi rádi. Pak by byli spokojeni, protože by si mohli pořídit klávesy a bicí. Já s nimi zatím nehraju ani nezpívám, jsme jen kamarádi.

Kluci by chtěli touhle cestou všem fanouškům poděkovat. Kdyby se s nimi a s jejich tvorbou chtěl někdo seznámit víc, stačí na facebookovou funpage zadat zkratku UGC (United Gypsy Crew).

Jejich fanoušci můžou od nového roku čekat koncerty a nové skladby a klipy.

Klára Lalonika Procházková
Foto: Facebook

DANIEL SOUKUP

„Cikáni“ a česká vesnice

Krátkou recenzi na knihu Daniela Soukupa přineseme v příštím čísle.

Ze vzpomínek pamětníků: Gejza Horváth, díl první

Gejza Horváth

Foto: Lenka Grossmannová

Ti, kdo neznají své vlastní dějiny, jsou odsouzeni k tomu prožít je znovu. (George Santoyana)

Moje kořeny

Pocházím z romské rodiny, která v oblasti východoslovenské Spiše patřila už před druhou světovou válkou k trvale usdlým. Ani moji pradědové kočování nepamatovali. Patřili jsme tedy k Romům usdlým odpradávná, možná už od 16. století, kdy se na Slovensku začaly trvale usazovat první romské rody. Byli to zejména kováři a hudebníci. Však se naše rodina také už po několik generací zaměřuje na hudbu;

já sám jsem muzikant prakticky od narození. Ačkoliv má náš rod kořeny na Slovensku, já jsem se narodil v roce 1948 na severní Moravě, v obci Písečná. Otec tam po druhé světové válce odešel za prací, která se tehdy na východním Slovensku hledala jen stěží. Bydleli jsme zde s rodiči a sourozenci do mých pěti let. Potom však skrze náboráře táta dostal nabídku práce i bydlení v jeho rodném kraji – na Spiši. V Margecanech stavěl železniční trať. Nakonec jsme zakotvili v tátově rodné vesnici. Přesněji v romské osadě v obci Kolinovce, nedaleko města Krompachy, kde ještě žila tátova maminka a další příbuzní.

Po návratu do Kolinovců táta postavil pro naši rodinu nový dům a já jsem začal chodit do školy. I naše osada, ač malá a relativně dost kultivovaná, se přece jen jako každá romská osada rozkládala mimo vlastní vesnici a v jisté vzdálenosti od gádžovských obydlí. Můj domov však byl v naší osadě, tady jsem se cítil dobře. Věděl jsem, jak se chovat, abych byl brán s respektem, a jak se musím chovat zase já, abych se někoho nedotkl neuváženým slovem. Vztahy v osadě byly harmonické, cítili jsme se tady v bezpečí, měli jsme se rádi, vzájemně jsme si pomáhali a rozuměli si.

Naopak v kontaktu s gádži jsem už v dětském věku pociťoval jistou nepohodu, neshody, nesoulad. Nepochápal jsem důvody, jen jsem cítil jakýsi chladný odstup. Zažíval jsem však i zřetelné nepřátelství, osočování, opovržení a bohužel i útoky. Třeba když mě maminka poslala do vesnice pro chléb a gádžové na mě pustili psa, pochopitelně, musel jsem se zachránit útekem. To v mých očích a v mé hlavě jen podtrhovalo nedůvěru k bílým lidem, kteří se nás stranili. V dětském věku jsem mimo naši osadu překonával překážky, které bych za jiných okolností – v kůži bílého hochy – nebyl nucen řešit. Rodiče mě litovali, ale pomoci mi neuměli. Rasismus a diskriminace se se mnou vlekly a vlečou dodnes, i když dnes už umím tyto negativní prožitky pojmenovat a zpracovat tak, abych zůstal klidný, vyrovnaný a neškodil mi. Dnes vím, že to není moje chyba.

Ve škole

Velmi dobře si také vybavuji zážitky z obecné školy. Učitelé se ke mně chovali jinak než k ostatním žákům. Ne nadarmo se na Slovensku ještě dnes poslední lavici ve třídě říká „cigánská lavice“. Své vydělení z kolektivu ostatních dětí jsem prožíval dost intenzivně, styděl jsem se, bál jsem se, zkrátka jsem školu navštěvoval velmi nerad a jen proto, že jsem musel. Ro-

Gejza jako kytarista v exkluzivní hotelové kapele, kterou tvořili jeho příbuzní a přátelé, za ním R. Bagár, J. Bagár, M. Bagár, J. Oračko, Hotel Ambassador, Praha 1984–1985.

diče na mé návštěvě školy trvali, ač sami tušili, že tam nemám na růžích ustláno. Vstával jsem s neblahými pocity, v nichž se stále mísil strach a stud. Rodiče mě utěšovali, že se situace časem změní a ve škole bude lépe. A možná tak utěšovali i sebe, ale lépe nebylo, situace byla pořád stejná. Ještě dnes se mi s hrůzou vybavují okamžiky

hluboce procítěné hanby. Učitel mě vyvolá k tabuli, z nějakého mně dodnes neznámého důvodu se mi začne smát, vzápětí se u mě dostavuje pocit strachu a nejistoty, ten bleskurychle ústí v obří trému, která mi doslova lepí ústa do nemoty. Stojím u tabule potichu, nic neříkám a všichni, celá třída, se mi směje...

Gejza Horváth jako hráč na basovou kytaru, Spišské trhy, Spišská Nová Ves, 1967.

Gejza Horváth hrající na akordeon, absolventský koncert v Lidové škole umění, Krompachy, Slovensko, 1964.

Gejza s kytarou první zleva a další jeho příbuzní jako svatební kapela, Brno, Nová radnice, 80. léta 20. století.

Moje hudební začátky

Od dětství jsem vyrůstal v hudební rodině; táta mi jako malému chlapci koupil úplně novou harmoniku. Neuměl jsem na ni hrát, ale do muziky jsem byl blázen. Poslouchal jsem ostatní muzikanty, muzika ve mně vyvolávala neuvěřitelné pocity blaha, vytvářela čímsi skvělým nabitou atmosféru a všechny nás beze slov sbližovala. Ostatním dětem, které uměly hrát na hudební nástroje, jsem záviděl a toužil umět také hrát. A to byl ten motor, který mě hnál dopředu, abych se to naučil.

Něco mě naučili ostatní vrstevníci anebo staří muzikanti, folkloristé. Když jsem slyšel sám sebe, že jsem toho schopen, to byl okamžik, kdy jsem pocítil, že to ve mně je. I táta měl ten pocit, a proto mě moudře zapsal do hudební školy. Tam jsem dostával potřebné lekce, které rozvíjely moje vlohy. Učil jsem se teorii, noty, stupnice a celou osnovu. Když už jsem něco uměl, učitel mně poskytl noty, harmoniku a ostatní děti – totiž děti neromské – zpívaly. A to právě byl ten vzácný okamžik, který nás společně spojil bez

jakýchkoliv předsudků. Po hudební stránce jsem se v dobrém smyslu „rozjel“ a v osadě si mě začali považovat. Už ve věku osmi devíti let jsem hrával s hudební skupinou a dostával jsem se tak do povědomí ostatních muzikantů, kterých jsem si tehdy velmi vážil. Začal jsem, lidově řečeno, stoupat na ceně. Nastala situace, kdy tito mnou považovaní muzikanti sami chtěli, abych s nimi hrál. Hrál jsem tedy se slovenskými muzikanty včetně tehdy vážených profesorů, pedagogů, hrával jsem také s různými kapelami.

Prozření – skrze hudbu do jiného světa

Tím, že jsem chodil hrát do kapel mezi samé neromské muzikanty, dostal jsem se do jiné společnosti, jakou jsem do té doby neznal. Především jsem poprvé dostal šanci porovnat život v romské osadě s životem ve většinové, nebo chcete-li dominantní společnosti. A toto srovnání bylo pro mě podstatné. Vyjevily se mi obrovské rozdíly obou prostředí, poznal jsem vyšší životní úroveň a ve srovnání s dřinou svých rodičů také pohodlnější život. V kapele, s kapelou a skrze kapelu jsem pocítoval něco jako neuvěřitelnou lehkost bytí... Najednou jsem měl nějak zcela přirozeně vytyčené cíle, za kterými jsem s radostí, touhou i velkým očekáváním šel. Moje působení v kapelách mi zásadně zved-

Jako klavírista v kapele, vinárna v Krompachách, druhá polovina 60. let 20. století.

lo sebevědomí i změnilo pohled na život. Osada bylo něco úplně jiného než život ve společnosti. Najednou jsem chtěl žít tento jiný život. Začal jsem mít sám na sebe velké nároky, protože jsem chtěl změnit svůj dosavadní život. Začal jsem se zajímat o dění kolem sebe, objevoval jsem doslova nový svět, který přitom celou dobu ležel tak blízko a já o tom nevěděl... Najednou jsem prozřel, k tomu patřilo i uvědomění si vlastní ceny. Jako mladistvý jsem hrával v Tatrách v nejluxusnějších hotelích, kam chodili cizinci i známí lidé. Já,

kdyysi prostý chlapec z osady, jsem byl najednou objektem zájmu a obdivu. Muzikou jsem si přitom začal vydělávat i slušné peníze. Uvědomil jsem si přitom, že když člověk něco umí, dokáže překonat i překážky, a že tento nový pocit může změnit celý život.

Foto: archiv Gejzy Horvátha
(dokončení příště)

Vzpomínku autor zpracoval v rámci studia oboru sociální práce jako součást seminární práce: Proč jsem pracovníkem v sociálních službách.

Marian Dancso: Politika nemá být jenom jako byznys

Jmenuji se Marian Dancso. Od narození (1981) žiji v Lomu u Mostu, ve městě s hornickou minulostí.

Pocházím z rodiny, která má kořeny v okolí slovenských Košic. V Čechách ale žijeme 34 let. Mí rodiče se do České republiky přestěhovali, protože si chtěli zlepšit životní úroveň, vymanit se z velmi chudých poměrů ve vesnici Ďurkov a poskytnout svým dětem šanci na kvalitnější život a vzdělání.

Z vyprávění vím, že v rodinách včetně té naší bylo normální žít ve velkém počtu, kdy o budoucnosti a rodinných vztazích rozhodovali především nejstarší členové rodu, převážně prarodiče. Ti třeba určovali, kdo a kolik musí odevzdat ze své výplaty. Jedinou šancí, jak se z takového prostředí vymanit, bylo odcestovat mimo dosah velkorodiny vyznávající tyhle pravidla.

Matka po příchodu do Čech pracovala v různých profesích, naposledy jako dělnice v textilní továrně. Otec zemřel, když jsem se narodil. Do té doby pracoval jako lesní hospodář.

Po vychození ZŠ v Lomu jsem vystudoval obor námořní doprava a ekonomie. Díky tomuto povolání jsem pak měl možnost poznat většinu evropských přístavů a měst s nepřeberným množstvím okouzlujících a zajímavých památek. Velice často a rád na to všechno vzpomínám. Výběr střední školy zaměřené na námořní dopravu byl opravdu mým snem. Také jsem chtěl udělat radost rodičům a hlavně dokázat svým vrstevníkům, že šanci na vzdělání mají opravdu všichni, pokud sami chtějí a usilují o to. A ono to vyšlo!

Od roku 2003 pracuji na Základní škole a Mateřské škole v Litvínově – Janově. Nejprve jako pedagogický asistent, později jako učitel

a lektor v rámci projektů EU, a nyní jako správce výpočetní techniky. V roce 2012 jsem dokončil studium a rekvalifikační kurz na maséra.

Už druhé volební období působím jako zastupitel města Lom za hnutí Občané městu, město občanům (OMMO). Působím také v Litvínově, konkrétně v tamní skupině

ně komunitního plánování a v komisi pro rodinu, děti a mládež. Rodinné a mládežnické problematice se věnuji také na úrovni Ústeckého kraje. Hovořím anglicky a německy, trochu rozumím španělsky.

Do komunální politiky v Lomu jsem se pustil proto, že jsem chtěl přispět k chodu a vedení našeho města. Samozřejmě i proto, že se mi spousta věcí nelíbila a já je chtěl změnit. Věděl jsem, že jediné aktivně, zapojením můžu něco posunout k lepšímu. Poslední dobou jsem čím dál víc přesvědčen, že v dnešní politice se ze všeho nejdřív myslí na byznys, prospěch a naplňování podnikatelských zájmů, až potom na samotné obyvatele. Město Lom je toho příkladem ukázkou.

V rámci volebního období, kdy naši radníci vede uskupení Severočeši.cz ve spojení s ODS a bývalým

komunistickým starostou Josefem Nétkem, jsem mnohokrát veřejně na zastupitelstvech kritizoval kroky, které tihle lidi činili. Šlo např. o pronájmy lukrativních pozemků někomu, kdo vlastně fyzicky neexistoval či o velmi výhodné pronájmy pozemků na třicet let za pouhou korunu. Nebo o vybudování městské kavárny v hodnotě stovek tisíc korun z pokladny města, jen proto, aby ji město mohlo pronajmout také za korunu své kandidátní, která se neprobojovala do městského zastupitelstva.

Podobných kroků naše radnice udělal mnoho. Za svou kritiku a své názory jsem se samozřejmě pro ni stal nepopulární osobou. Nebylo snadné čelit urážkám, a to i na veřejných jednáních, vyhrožování, včetně urážek s rasovým podtextem. A to s cílem znepříjemnit mi mou angažovanost natolik, abych svůj post zastupitele složil. Zažil jsem dokonce, že si pro mě přímo na mé pracoviště přijela skupina místních tzv. velmi vlivných lidí, označovaných u nás za mafii. Nejen já, ale i lidé z mého okolí byli svědky, že mě např. na jednání zastupitelstva doprovázeli muži v černých bundách, aby si mě údajně řádně ohlíželi.

Nikdy jsem ale ze svých názorů a priorit neslevil, byť jsem si mnohdy říkal, jestli mi to opravdu stojí za to... V poslední fázi, před loňskými volbami do krajského zastupitelstva, mě dva neznámí pachatelé napadli, když jsem šel ráno do práce. Výsledkem bylo zlomené žebro, pohmoždění v obličeji a lehký otřes mozku. Domnívám se, že to mohlo souviset právě s politikou našeho města. Napadení se odehrálo jen dva dny poté, co jsme jako opozice spustili webovou stránku Lomská opozice [zice.webnode.cz/, které měly za cíl poukazovat na jednání vládnoucí koalice Severočeši.cz, ODS a věci Veřejné, nyní nestraníků a bývalého starosty KSČM, který se jako jediný z opozice přidal na stranu stávající koalice. Ukazuje to na účelovost tohoto spojení, zejména páně Nétkův osobní profit. Bývalý starosta našel pracovní uplatnění ve zdejší základní škole. Nejprve jako učitel, později jako zástupce ředitele, byť o této funkci vlastně vůbec neměl ani tušení a nemá ani odpovídající aprobaci. Právě pro podobné praktiky jdoucí napříč těmito politickými stranami jsem přesvědčen, že dnešní systém na všech úrovních nahrává korupci. Na rovně komunální o to silněji, protože se tu řeší např. záležitosti veřejných zakázek, dotací, konkurzních řízení atd.](http://lomska-opo-</p>
</div>
<div data-bbox=)

Ovšem samozřejmě, že v zastupitelstvu našeho města nejsem v opozici sám... Ale pro některé členy opozice je lepší mlčet, protože někdo z nich má např. závazky vůči městu, jiný by chtěl např. něco od města koupit, další se bojí, že by přišel o zakázky či dokonce o prá-

ci... A tak se v lomsčím zastupitelstvu ozývají tak dva tři lidé...

Roky sleduji téma romské inkluze a integrace znevýhodněných osob v sociálně vyloučených lokalitách. Za mého působení na ZŠ v Litvínově – Janově jsem se podílel na zvýšení kvalifikovanosti tamních Romů. Právě vzdělání považuji za hlavní problém, který je nutno v sociálně vyloučených lokalitách řešit. Zatím se to děje jen pomalu. Podle mě se totiž často uměle vytvářejí projekty, na kterých se přizívají místní aktivisté – často napříč politickým spektrem. Ovšem účel toho všeho, tedy uplatnění a adaptace Romů na měnící se podmínky, to se mívá účinkem. Někdy jde o plýtvání vynaloženými prostředky. Zkušenost mi říká, že řešení těchto problémů se nemůže uzavřít v menšině, která se přizpůsobí, ale musí se spojit a provázat s většinou, která změny prosadí. A Romové k tomu sami musejí přistupovat odpovědně, nejen čekat, že to někdo udělá za ně.

Marian Dancso
místopředseda hnutí Občané městu, město občanům (www.hnutiommo.cz), Lom u Mostu

Marian Dancso (uprostřed) na jednání zastupitelstva v Lomu.

Foto: archiv Mariana Dancsa

Muzeum romské kultury

Bratislavská 67, 602 00 Brno, tel.: 545 571 798

e-mail: media@rommuz.cz, www.rommuz.cz

MHD: tram. 2, 4, 11, zast. Tkalcovská, tram. 3, 5, 9, zast. Dětská nemocnice

MUZEUM ROMSKÉ KULTURY

Program na září 2013

OTEVÍRACÍ DOBA V NEDĚLI PRODLOUŽENA DO 18⁰⁰ (poslední vstup v 17¹⁵)

Výstavy

identita TA

Výstava identita TA představuje současnou tvorbu umělkyně Tamary Moyzes, Lenky Klodové, Lady Gažiové, Věry Kotlárové, Blanky Jakubčíkové, Tani Magy a Karolíny Kohoutkové. 18. 5.–22. 9. 2013

Umění zabíjet

Fotografie Lukáše Houdka rekonstruuji vybrané masakry německého civilního obyvatelstva na území dnešního Česka v roce 1945. Autorova rekonstrukce některých zločinů, kterých se po druhé světové válce dopouštělo české obyvatelstvo na Němcích, je pokusem vyrovnat se s dosud opomíjeným obdobím českých dějin. Moment tabuizace je na fotografiích přítomen ve formě neživých aktérů akcí – panenek Barbie s atributy odpovídajícími dobové atmosféře. 23. 5.–22. 9. 2013

Beautiful People

V letech 2008–2011 fotografoval slovenský umělec Šymon Kliman portréty obyvatel romských osad

v okolí Kežmaroku. Série portrétů Beautiful People, za niž autor získal Cenu evropského občana roku 2012, byla dosud vystavena v Bratislavě, v Ostravě a Bruselu. V Muzeu romské kultury je instalována v prostoru kavárny a recepce. Vstup zdarma. 4. 9. 2013–12. 1. 2014

FILMOVÝ ČTVRTEK V MORAVSKÉ ZEMSKÉ KNIHOVNĚ

23. 5.–22. 9. 2013
Debut romské režisérky Laury Halilovicové Já, moje romská rodina a Woody Allen. S malou ruční kamerou dokumentovala autorka historii a současnost své rodiny, která přišla do Itálie koncem šedesátých let z Bosny a Hercegoviny. Úsměvný snímek nabízí ne-tradiční pohled na romskou komunitu z jejího středu. Autorka sama vstupuje do děje v momentě, kdy ji rodina nutí se vdát, což ona odmítá. Jejím snem je stát se filmovou režisérkou.

Já, moje romská rodina a Woody Allen, Itálie, 2009, 50 min. 19. 9. 2013 v 18 hod., Moravská zemská knihovna (Kounicova 65a, Brno). Vstup zdarma.

Otevírací doba • po a so zavřeno • út–pá 10–18, poslední vstup 17¹⁵ • ne 10–18, poslední vstup 17¹⁵

Vybílíme byt i tobě...

V pondělí 9. září zahájilo sdružení IQ Roma servis kampaň proti předsudkům vůči Romům, založenou na vtipch a dvojsmyslech. „Jedním z nástrojů kampaně je osm stovek plakátů umístěných v brněnské městské hromadné dopravě. Hlavními motivy jsou, mimo příběhů pracujících Romů, dvojsmyslné situace vycházející ze slovních spojení, zkreslené právě kvůli předsudkům.

V rámci projektu vznikl i spot „Vybílíme byt i tobě!“, k vidění na internetové televizi stream.cz, stránce www.mypracujeme.cz a samozřejmě na Youtube,“ představil akci koordinátor kampaně Martin Máša.

Organizace IQ Roma servis se snaží dlouhodobě pomoci nezaměstnaným najít práci, připravit je na přijímací pohovor atd.

Daniel Drnková
koordinátorka projektu
IQ Roma servis, Brno

O Roma vakeren

je pořad Českého rozhlasu určený pro Romy.

Jeho jednotlivé relace lze zpětně vyhledat
v archivu textů na www.romove.cz

Pozvánka na bezplatný online kurz

Rádi bychom vás pozvali na některý z patnácti online kurzů, které vznikly v rámci projektu Nebuď ovčan. Začali jsme již 10. září a jako úvodní téma jsme zvolili respekt k lidským právům. Během září a října pak budou následovat všechny další tématické okruhy, které je možno absolvovat také formou e-learningu.

Online kurzy se uskuteční vždy mezi 17. h. a 21. h. Pro účast vám postačí standardní domácí internetové připojení, na váš email vám před kurzem zašleme odkaz, přes který se přihlásíte do internetové třídy.

Zapište se a zkuste, jaké to je účastnit se kurzu z pohodlí domova!

Termíny kurzů s odkazem k přihlášení naleznete zde. Kapacita je neomezená!

Gabriela Vlčková

sdužení Aletheia (vlckova@aletheia.cz), Praha

PŘEDPLATNÉ ROMANO HANGOS

Příjmení a jméno:	Ulice, číslo domu:
PSC, místo:	Datum narození:
E-mail:	Telefon:
Název a sídlo peněžního ústavu:	Číslo účtu:
Název organizace:	Adresa:
IČO:	DIC:
Počet objednaných výtisků:	Od čísla:
Způsob platby: ☐ hotově ☐ bankovním převodem bez faktury; variabilní symbol: ☐ složenkou ☐ bankovním převodem na fakturu	

Vyplněný formulář zašlete na adresu: Romano hangos, Bratislavská 65a, 602 00 Brno.
Komerční banka Brno-město; číslo účtu: 27-488570217/0100. Cena předplatného na rok 2013 činí 230 Kč.

Adresa redakce Romano hangos a Společenství Romů na Moravě

Bratislavská 65a, Brno 602 00
tel.: 545 246 673 www.srnm.cz
číslo účtu: 27-488570217/0100

**Vydávání Romano hangos
podporuje Ministerstvo kultury
České republiky**